

PRZEGLĄD BIBLIOTECZNY

LIBRARY REVIEW

Rocznik 86

2018

zeszyt 4

Kwartalnik „Przeгляд Biblioteczny” jest wykazywany na liście czasopism punktowanych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego z liczbą 9 punktów

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

TREŚĆ

ARTYKUŁY

- AGNIESZKA GOŁDA: Z problemów form piśmienniczych bibliografii w środowisku cyfrowym 485
- ANNA MIERZECKA: Students' Information Needs and Digital Technologies in the Academic Libraries 509
- MAGDALENA PAUL: Korzystanie z bibliotek jako formy relacji – analiza koncepcji teoretycznej z wykorzystaniem triangulacji metod badawczych 531
- IWONA OSŁOWSKA: Biblioteki – nowoczesne przestrzenie kultury 554

SPRAWOZDANIA

Konferencja Generalna IFLA – Kuala Lumpur 2018

- „Przekształcać biblioteki, przekształcać społeczeństwa”. Światowy Kongres Bibliotek i Informacji i 84. Konferencja Generalna IFLA (Kuala Lumpur, Malezja, 24-30 sierpnia 2018 r.) (*Elżbieta Barbara Zybort*) 585
- Sprawozdanie z wybranych wystąpień podczas 84. Konferencji Generalnej Międzynarodowej Federacji Bibliotekarskich Stowarzyszeń i Instytucji (IFLA) (Kuala Lumpur, Malezja, 24-30 sierpnia 2018 r.) (*Zbigniew Gruszka, Zuzanna Wiorogórska*) 601

„Biblioteka XXI wieku – nowoczesna architektura, funkcjonalne wyposażenie, pomysłowe aranżacje” Konferencja SBP i Biblioteki WUM (Warszawa, 25-26 października 2018 r.) (<i>Ewa Kobierska-Maciuszko</i>)	609
--	-----

RECENZJE I PRZEGLĄDY PIŚMIENICTWA

Dominik Mirosław Piotrowski: <i>CMS w bibliotekach: open source’owe systemy zarządzania treścią jako platforma realizacji usług bibliotecznych</i> . Toruń: Wydaw. Naukowe UMK, 2018 (<i>Dariusz Grygowski</i>)	613
---	-----

Ursula Bödecker: <i>Die Polnischen Bibliotheksgesetze – eine Analyse ihrer Bedeutung für das polnische Bibliothekswesen. Dissertation</i> . Humboldt Universität zu Berlin. Institut für Bibliotheks- und Informationswissenschaft, 2017 (<i>Andrzej Mężyński</i>)	620
--	-----

Przegląd piśmiennictwa krajowego (<i>Barbara Koryś</i>)	628
---	-----

Z lektur zagranicznych (<i>Jacek Wojciechowski</i>)	632
---	-----

Z ŻYCIA SBP	649
-----------------------	-----

WSKAZÓWKI DLA AUTORÓW	655
---------------------------------	-----

AGNIESZKA GOŁDA

Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej

Uniwersytet Śląski w Katowicach

e-mail: agnieszka.golda@us.edu.pl

Z PROBLEMÓW FORM PIŚMIENNICZYCH BIBLIOGRAFII W ŚRODOWISKU CYFROWYM

Agnieszka Gołda, dr, pracownik Zakładu Bibliotekoznawstwa w Instytucie Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Zainteresowania naukowe: teoria i historia bibliografii, dzieje czasopism religijnych, współczesna prasa bibliologiczna i informatologiczna. Autorka książek: *Teoria bibliografii w II Rzeczypospolitej* (Katowice 2018), *Z zagadnień form bibliografii. Monografia bibliograficzna* (Warszawa 2005), *Monografia bibliograficzna. Analiza modelowa* (Częstochowa 2003), *Tygodnik katolicki „Niedziela” 1926-1939* (wspólnie ze Zbigniewem Żmigrodzkiem, Częstochowa 2002). Redaktor naczelna kwartalnika „Nowa Biblioteka. Usługi, Technologie Informacyjne i Media”.

SŁOWA KLUCZOWE: Bibliografia. Formy piśmiennicze bibliografii. Bibliografia „pełna”. Materiały do bibliografii. Zestawienie bibliograficzne. Bibliografia zalecająca. Spis lektur. Bibliografia załącznikowa. Bibliograficzne bazy danych. Środowisko cyfrowe.

ABSTRAKT: **Tezy/cel artykułu** – W ostatnich latach wiele elementów tradycyjnie pojmowanej bibliografii zmieniło się wraz z zastosowaniem technik komputerowych. Wpłynęły one również na metodykę klasycznych, niegdyś drukowanych spisów bibliograficznych. Celem artykułu jest analiza obecności oraz cech/funkcji/zastosowań wybranych form piśmienniczych bibliografii w środowisku sieciowym. **Metody badań** – Na podstawie analizy znanych z teorii bibliografii form piśmienniczych bibliografii wyselekcjonowano opracowania mające postać rejestrów, a więc bibliografie „pełne”, materiały do bibliografii, zestawienia bibliograficzne (tematyczne), bibliografie zalecające, spisy lektur oraz bibliografie załącznikowe. Zastosowano ponadto metodę krytyki źródeł, by ukazać najważniejsze cechy form piśmienniczych bibliografii, oraz metodę porównawczą, by skonfrontować spisy w wersjach analogowych i elektronicznych. **Wyniki i wnioski** – Formy piśmiennicze bibliografii znalazły swoje miejsce w przestrzeni internetowej, ale przynajmniej część z nich znacznie zmieniła swoją postać. Przykładem są bibliografie „pełne” oraz materiały do bibliografii, które funkcjonują jako bibliograficzne bazy danych o wciąż ewoluujących zakresach i zasięgach, zmieniając swoje oblicze zgodnie z oczekiwaniami użytkowników tych narzędzi. Stają się one coraz częściej już nie tyle bazami bibliograficznymi, co bazami dążącymi do udostępniania pełnych tekstów z wieloma funkcjonalnościami, w tym charakterystycznymi dla bibliografii 2.0. Mniej zmian w wersjach cyfrowych form piśmienniczych bibliografii można zaobserwować w zestawieniach bibliograficznych, bibliografiach zalecających i spisach lektur, o ile nie pełnią funkcji komercyjnych (promocyjnych i handlowych), których obecność w sieci ułatwia jednak odnajdywanie informacji wąkospecjalistycznych i sprofilowanych. Z kolei tworzenie bibliografii załącznikowych stało się łatwiejsze dzięki generatorom i menedżerom bibliografii.

ANNA MIERZECKA

Faculty of Journalism, Information and Book Studies,

University of Warsaw

e-mail: anna.mierzecka@uw.edu.pl

STUDENTS' INFORMATION NEEDS AND DIGITAL TECHNOLOGIES IN THE ACADEMIC LIBRARIES

Anna Mierzecka (PhD) is an Assistant Professor at the Faculty of Journalism, Information and Book Studies, University of Warsaw, research team member at Media Analysis Centre. Anna Mierzecka specializes in the research of information behaviors, scientific communications, the issues of digital divide. Mierzecka is the author of „Information Behaviors Study” (awarded the 2013 Lysakowski prize for academic merit and the 2014 Clío prize), as well as articles on the use of information resources. She has received a PHD research grant from Polish National Science Center for a study of digital information sources use in science. She is a member of the *Association for Information Science and Technology* and *International Society for Knowledge Organization*. Mierzecka has lead and took part in several scientific projects, among others requested by Google Poland, Ministry of Economic Development or Orange Poland S. A.

KEYWORDS: Academic libraries. Students. Digital technologies. Users needs.

ABSTRACT: Thesis/Objective – The topic of this article is the influence of digital technologies on the functioning of academic libraries in the context of their users' needs. Users' information behaviors have changed significantly through the influence of these technologies, what can be identified in particular in students' behaviors. Do far-reaching changes in the way in which users, in case of this article - students, interact with information cause transformations in the functioning and mission of academic libraries? On the basis of literature containing the results of researches conducted around the world an attempt was made to present the way academic libraries react to these changes and how they modify their services and resources. **Research method** – The first step in responding to the actual needs of users is to conduct research in this area. For this reason, the subject of the analysis in this article were publications presenting research on the users' (students) needs in the context of using academic libraries. The next stage was to identify the texts in which the use of digital technology was discussed. The analyzed literature was selected from leading journals indexed in the Science Citation Index Expanded (SCI-EXPANDED), the Social Sciences Citation Index (SSCI), and the Arts & Humanities Citation Index (A & HCI), and included articles which were published within the last 5 years (2013-2018) – a period in which digital technologies in most academic libraries in the world were most widely used, making changes caused by them possible to be diagnosed, and which corresponds to the information query. The results of the query contained 328 articles, 80 of them have been analyzed

in detail, because they were deemed to contain the results of research on the functioning of academic libraries in the context of the needs and expectations of the students. **Results/conclusions** – On the basis of the analysis it can be concluded that the widespread use of digital technologies has changed functioning of academic libraries to a large extent, but these changes are not revolutionary. The way of implementing library tasks has changed, but the tasks themselves as well as the mission of an academic library have remained similar. One of the most important postulates for the future is the necessity of far-reaching personalization of the services being offered. The conducted analysis is based on the research presented in the literature, the next planned stage is verification of these conclusions in empirical research.

MAGDALENA PAUL

Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii

Uniwersytet Warszawski

e-mail: magdaa.paul@gmail.com

KORZYSTANIE Z BIBLIOTEK JAKO FORMY RELACJI – ANALIZA KONCEPCJI TEORETYCZNEJ Z WYKORZYSTANIEM TRIANGULACJI METOD BADAWCZYCH

Magdalena Paul jest doktorem nauk humanistycznych w zakresie bibliologii i informatologii, absolwentką i pracownikiem Wydziału Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii Uniwersytetu Warszawskiego. Ukończyła także studia II stopnia w Instytucie Socjologii UW.

Jej zainteresowania badawcze koncentrują się na: kompetencjach cyfrowych, kulturowej i społecznej funkcji bibliotek, ocenie wpływu społecznych bibliotek oraz zastosowaniu metod badań społecznych w LIS.

Wybrane publikacje: Czym jest czytanie: intuicje i definicje. *Kultura Popularna* (2016, wraz z M. Kisilowską); Wpływ społeczny bibliotek publicznych – badania i dobre praktyki. *Zarządzanie Biblioteką* (2016); Współczesna polska bibliologia – „Słownik pracowników książki polskiej” w liczbach i w perspektywie sieciowej. *Toruńskie Studia Bibliologiczne* (2017); Information literacy of Polish students in social sciences and humanities. *ZIN – Studia Informacyjne* (2018, wraz z E. Głowacką i M. Kisilowską).

SŁOWA KLUCZOWE: Bibliotekarze. Biblioteki publiczne. Metodologia badań. Triangulacja. Użytkownicy bibliotek. Wpływ społeczny bibliotek publicznych.

ABSTRAKT: **Tezy/cel artykułu** – Celem artykułu było pogłębienie refleksji na temat zastosowania triangulacji na przykładzie badania wpływu społecznych bibliotek publicznych w województwie mazowieckim. **Metody badań** – W części jakościowej zastosowano procedury konstruktywistycznej teorii ugruntowanej, a dane zebrano za pomocą IDI. W ramach modułu ilościowego przeprowadzono sondaż na próbie losowej. **Wyniki** – Korzystanie z bibliotek można opisać poprzez relację łączącą bibliotekarzy i użytkowników. Przebiega ona na różnych poziomach, które mogą się przecinać. Z perspektywy użytkownika największe znaczenie dla relacji ma podaż czasu wolnego, alternatywne źródła korzyści oraz odwzajemnienie zaangażowania. Biorąc pod uwagę większą zbiorowość dla sposobów i intensywności korzystania z bibliotek kluczowe znaczenie mają zmienne społeczno-demograficzne. **Wnioski** – Zbieżność obu rodzajów danych umożliwiła lepsze zrozumienie problemu badawczego i pogłębienie wniosków.

IWONA OSŁOWSKA
badaczka niezależna, Warszawa
e-mail: i.oslowska@wp.pl

BIBLIOTEKI – NOWOCZESNE PRZESTRZENIE KULTURY

Iwona Osłowska, doktor nauk humanistycznych. Zainteresowania badawcze: dzieje opery warszawskiej (do 1939 r.) oraz kwestie rozwoju nowoczesnych bibliotek, ze szczególnym uwzględnieniem architektury bibliotecznej, designu oraz wielofunkcyjności przestrzeni bibliotecznych. Ostatnio opublikowane artykuły: Design i wielofunkcyjność nowoczesnych przestrzeni bibliotecznych, *Toruńskie Studia Bibliologiczne*, 2016, nr 2; Janusz Regulski (1887-1983). Szkic biograficzny, *Niepodległość i Pamięć*, 2017, nr 4.

SŁOWA KLUCZOWE: Design. Architektura bibliotek. „Trzecie miejsce”. Otwarty dostęp.

ABSTRAKT: Teza/cel artykułu – Celem artykułu jest pokazanie odmienionego oblicza współczesnych bibliotek, które odgrywają dużą rolę w sektorze kultury i przemysłów kreatywnych, a przez badaczy są zaliczane do kręgu określanego „jądrem kreatywności” bądź „rdzeniem kreatywności”. Obecnie gromadzą nie tylko dorobek kulturalny ludzkości, ale przede wszystkim aktywnie uczestniczą w jego promowaniu. Pojawia się więc pytanie, co i w jakim stopniu decyduje o tym, że dzisiejsze biblioteki są częścią *culture industry*? W artykule omówiono zagadnienia, które mają wpływ na takie ich postrzeganie, tj. wielofunkcyjny charakter, nowe technologie, oryginalny design. **Metody badań** – Zastosowano metodę analizy piśmiennictwa poświęconego problematyce przyszłości bibliotek i roli sektora kultury. Przeglądowi poddano również strony internetowe wybranych bibliotek. **Wyniki i wnioski** – Na wizerunek dzisiejszych bibliotek niebagatelny wpływ miał Internet i postęp techniczny. Czytelnicy z każdego miejsca na świecie, bez wychodzenia z domu, dzięki otwartemu dostępowi, mogą zajrzeć nie tylko do katalogów wybranej ksiąźnicy, ale też do wielu publikacji, które zostały już zamieszczone w domenie publicznej. Poza tym doszło też do zmiany samego sposobu postrzegania bibliotek przez społeczeństwo, dla którego czasami lokalne wypożyczalnie bywają jedynym źródłem bezpośredniego kontaktu z kulturą. Niekiedy są dla wielu osób tzw. trzecim miejscem, gdzie po pracy, poza domem mogą ciekawie spędzić czas wolny. Z myślą o takich czytelnikach biblioteki organizują m.in.: odczyty, wystawy, pokazy slajdów. Biorą udział w różnych projektach, jak np. Noc Muzeów czy Noc Bibliotek. Dodatkowo na ich atrakcyjność wpływa też ciekawa architektura i design. Jak pisał Walter Gropius, w architekturze jest tylko ciągła zmiana, czego żywym przykładem są dawne i dzisiejsze biblioteki. Ich zewnętrzna, jak i wewnętrzna szata zmieniała się przez wieki, niejednokrotnie zachwycając oglądających, jak i stałych użytkowników. Te trzy wymienione elementy – design/architektura, wielofunkcyjność, otwarty dostęp – sprawiają, że biblioteki są obecnie nowoczesnymi przestrzeniami kultury.